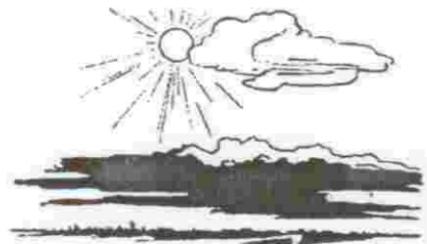

ԵՌԵԱՏ ԲԵԳՆԱՐՅԱՆ

ՀԱՎԱՏ ԵՎ ՍԵՐ

ԵՌԱԿԱՆ ԲԵՎԱՄԹՅԱՆ

ՀԱՎԱՏ ԵՎ ՍԵՐ

Բանասպեկտույթուններ

«ԳՐԱԿԱՆ ՀԱՅՐԵՆԻՔ»
ԵՐԵՎԱՆ - 2006

ՀՏԴ 891.981-1 Բեգլարյան
ԳՄՌ 8477-5
թ 312

Խմբագիր՝ Կոմիտաս Դամիելյան

թ 312 Բեգլարյան Եղմեստ
Դավատ և սեր (բանաստեղծություն-
ներ): Եր., «Գրական հայրենիք»
«Դայաստան»), 2006 թ., 160 էջ:

«Դավատ և սեր» գիրքը, որ հրատա-
րակվում է բանաստեղծ՝ ԼՂՅ և ՀՅ ԳՄ
անդամ Եղմեստ Բեգլարյանի ծննդյան
70-ամյակի առիթով, ընդգրկում է Նրա
նախորդ ժողովածուներում գետեղված
լավագույն ստեղծագործությունները.
ինչպես նաև՝ Վերջին մեկ-երկու տարում
ծնված գործերը, որոնց ամփոփ պատ-
կերացում են տալիս հեղինակի անցած
գրական ճանապարհի մասին:

թ 4702080262 արտ.
701(01)2006

ԳՄՌ 8477-5

ISBN 5-540-02007-3

Բեգլարյան է., 2006թ.

ՍԻՐՈՎ ՈՒ ՇԱՎԱՏՈՎ

Եղմեստ Բեգլարյանը ծնվել է 1936 թ., Մար-
տունու շրջանի Դացի գյուղում: Ունենալով
բարձրագույն գյուղատնտեսական կրթություն՝
երկար տարիներ աշխատել է Ստեփանակեր-
տի գյուղտեխնիկումում, որտեղ ժամանակին
դասավանդում էր ծանաչված բանաստեղծ
Գրիգոր Ներսիսյանը: Մի առ ժամանակ զրադ-
վել է լրագրությամբ՝ Ասկերանի շրջանային
թերթում: Լույս է ընծայել «Արև և նարինջ»
(1970թ., Բաքու), «Զարթոնք» (1978թ., Բաքու),
«Ուշացած խոստովանություն» (1991թ.,
Երևան) և «Դավատի ողի» (2004թ., Ստեփա-
նակերտ) ժողովածուները:

Բեգլարյանը սեղմ է գրում, ձգտելով այդ
սեղմության մեջ որոշակի իմաստ դնել.

Երբ ոտքս համկարծ
Առնում է քարի,

Նոր եճ հասկանում
Խորհուրդը քայլի...

Կամ

Առվից է գետը
Սնվում, զորանում,
Իսկ ծովը՝ գետից:
Ծովի պարզեած
Բերկրանքը ըմպելիս
Ինչո՞ւ ենք հաճախ
Առուն մոռանում...

Այսպես է գրում Էռնեստ Բեգլարյանը՝
պարզ, ամսելքեթ, ինչպես կասեմ չի ուզում
դատարկ կրակողներ արձակել: Իհարկե, նշա-
նակետին միշտ չի հաջողվում խփել, բայց
կարևորը՝ ծգուոմը դրամ, զգացվում է նրա
գրեթե յուրաքանչյուր բանաստեղծության
մեջ:

Բեգլարյանը պատկանում է այն սերմոդին,
որի մանկությունը խաթարվել է աշխարհա-
կործան պատերազմի արհավիրքներից, ահա

թե ինչու սրտամոտ են ստացվել այդ տարինե-
րի բանաստեղծական արձագանքները, որոնք
հաճախ զուգորդվում են մեր անհանգիստ
ներկայի անցուղարձի հետ:

Բանաստեղծը երթեմն տրտնջում է կյանքի
դառնություններից, անգամ խոր հիասքափու-
թյուն ապրում, սակայն չի ընկճվում, առավել
ևս՝ չի հուսալքվում, ջանալով հետ չմնալ
կյանքի ընթացքից, քայլել ժամանակի հետ.

Ժամանակը թե ծի է
Նրա թամբին եմ...

Ապա և

Թե որ չեղար թամբի վրա,
Զգո՞ւյշ, կընկնես ոտնատակ...

Պայծառ հավատով է լի Բեգլարյանի քնա-
րական հերոսը, մաքուր եմ նրա երազները,
ջերմ, արևոտ («մարինջ եմ քաղել արևից»...):
«Օրը թող լինի հասուն հասկի պես», -ասում է
նա: Այսինքն՝ տքնել, արարել, թե՛ չդառնալ
աշխարհի, մարդկանց համար, ընդունի և

միշտ վառ, անձար պահել սերը մարդու, կյանքի, աշխարհի հանդեպ:

Ինչ կրակ լինում է,
Թռող լինի՝
Դնոցի, օջախի, թե հոգու...
Միայն թե չնարի,
Միշտ մնա բորբոքում...

Պատահական չէ, որ հենց «Դավատ և սեր» խորագիրն է կրում բանաստեղի սովոր հավաքածուն, որն ընդգրկում է հեղինակի տարբեր տարիների գրած բանաստեղծությունները և որից ընթերցողը կարող է հստակ ու ամբողջական պատկերացում կազմել Եռնեստ Բեգլարյանի անցած ստեղծագործական ոչ ոյուրին ճանապարհի մասին:

ԼԵՍԱ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ
Բանասիրական գիտությունների
թեկնածու

Ղեր հույսի շող կա սարալանջերին՝

Օրը կրացվի գարնան համբույրով,

Շունչ-ոգի կտա ուղոց-կակաչներին

Եվ շուրջորուրդ կլցնի բույրով:

Ու ես սարերը կելնեմ մանկացած,

Կարբենամ ծաղկամց անուշ բուրմունքով,

Կժպտան տիսուր պահերս անցած,

Սիրտս կլցվի սիրո բուրմունքով:

Ղեր հույսի շող կա սարալանջերին,

Նորից սարերը կելնեմ հավատով...

ԺԱՄԱՆԱԿԸ

Ժամանակը խենք զամբիկ է արրունքի մեջ
տառապող,
Արգելմերը նրա առաջ խոնարհվում են
անտրոտոնց,
Խելակորույս, սամձակոտոր սլամում է նա
թափով,
Եվ աշխարհը նրան հլու հետևում է լուր ու
մունչ:
Ով ժարապիկ է ցատկել և նստել նրա պիրկ
մեջքին,
Իսկ ով մի քիչ խոնարի-խեղճ է ոչինչ ամել չի
կարող.-
Ոնց ծիածանն մի կերպ կպած մերք
հետույքին, մերք՝ պոչին,
Քարշ է գալիս անպատակ, անպաշտան ու
սրտադող:
Ժամանակը խենք զամբիկ է կամ թե՝ հումկու
հովատակ,
Թե որ չեղար թամբի վրա, զգույշ, կը մկնես
ոտնատակ:

Ես սեր եմ երգել ամեն ժամանակ
թե ուրախ և թե տիխուր պահերին
Ու չեմ զգացել ինձ խեղճ ու մենակ
Իմ նաքառումի ճանապարհներին:
Ինձ տվել է նա հավատ ու ոգի՝
Լինեմ իր նման հպարտ ու անհաղթ,
Եվ ինչպես վսեմ խորհուրդը կյանքի՝
Պահեն իմ սրտում վեհ ու անաղարտ...
Ես սեր եմ երգել, երգում եմ, կերգեմ
Ոնց իմ գոյության ակունքը հստակ,
Եվ որանով իմ նահը կիերթեմ:
Ապրելով հավետ այս արևի տակ:

Կյանքս տրված է այս ժամանակին,
Ինչ ցանկանում է այն ել անում է.
Մերը բարձ է դնում իմ գլխատակին,
Մերը գլխատակիս բարձը հանում է,
Մերը ոնց հարազատ, ծեռքից բռնած
Ինձ տանում է նա դեպի բարձունքը,
Մերը էլ՝ զայրալից հայացքն ինձ հառած,
Քրիս տակ պահում ամուր բռունքը,
Մերը դրվատում է արած-բռղածն
Սրտանց մաղթելով ինձ բարի ճանփա,
Մերը ափսոսում է կերած-խմածն
Ինձ համարելով ամիոդ ու անբան...

Դե ինչ, այսպիսին է մեր ժամանակը
մեկ խիստ, մեկ՝ բարի.
Հանկարծ փոխում է պարեղանակը,
Թե տղամարդ ես՝ անսխալ պարիր...

ԿԱԾԱՆՑ

Մինչև աղբյուրը սարի
Փոքրիկ մի կածան
Ինձ անկաշառ ու բարի
Ուղեկցող դարձավ:

Եվ աղբյուրի պաղ ջրով
Սիրտս հովացած
Նորից ես նույն կածանով
Սարից իջա ցած...

Ու խորհում եմ ջանի կա
Փոքրիկ կածանն այդ,
Սարի աղբյուրը երբեք
Չի մնա անհայտ:

ԵՍԻՆՉ ԵՄ ԱՐԵԼ...

Լեռների համար ես
Վառվել ու մարտու եմ,
Այս, տեսնես իմ մասին
Յողո՞ւմ են լեռները...

Դ. Սահյան

Ես աճեցի անդավ
Այս լեռների գրկում,
Քիրսը և Սոռավը
Եղան ինձ հենարան,
Երբ խելահեղ ուժով
Կայօշակն էր մտրակում
Յարվածն առնում էին
Նրանք իրենց վրա,
Իսկ փոթորկի պահին,
Երբ առվակ ու գետակ
Էքած ափերն իրենց,
Ահով փախչում էին,
Յպարտորեն կանգնած
Ահեղ տարափի տակ՝
Յեղիեղատից նրանք
Ինձ պաշտպանում էին...
Եվ նրանցից շոյված,
Լուս խորհում եմ իհմա՝
Իսկ ես ի՞նչ եմ արել
Այս լեռների համար...

ՏԱՐԻՆԵՐԻ

Տարիներս եղան մոայլ ու անտարբեր
Եվ բողեցին ճամփիս անանց մշուշ ու մեզ,
Արեգակիս շուրջը կուտակվեցին ամպեր,
Վեր չհառնեց, ավաղ, իղձի շիվս երբեք:
Նրանց հայացքներից խորթություն է ծորել
Ու բափանցել հոգուս ամեն ծալք ու բժիջ,
Ամեն քայլիս դիմաց մի խոր փոս են փորել,
Իրենց բարիքներից ինձ չեմ տվել ոչինչ...
Պարտական եմ ես քեզ, օ՛, գորություն
կամքիս,

Որ անսասան կանգնել արգելքների առաջ՝
Ինձ փրկել ես բազում ահից ու փորձանքից
Եվ տանում ես դու ինձ իմ հովիտը կանաչ:

Չեմ կարող հաշտվել ծմբան քքի հետ.
Ավերեց, տարավ տանիք ու թիթեղ,
Դառնեց իմ ճամփին հսկա սառցաբերդ
Եվ ինձ չմնաց ոչ մի տաքուկ տեղ:

Չեմ կարող հաշտվել գարնան գետի հետ.
Չյան հալոցըներից դարձած խելազար
Պոկեց ծառերս ու տարավ անհետ
Իմ այգում թողած լոկ ավագ ու քար:

Չեմ կարող հաշտվել ամռան տապի հետ.
Այրեց-խորովեց արտերս կանաչ,
Դրի փոխարկեց հովս սիրավետ,
Աղբյուրիս շուրջին չմնաց կարկա:

Չեմ կարող հաշտվել աշնան քամու հետ.
ճանկեց իմ ծառի տերևն էլ վերջին,
Եվ ծառս թողած մերկ ու տիսրադեմ
Զուլվեց մոտալուտ ծմեռվա շնչին:

Չեմ կարող հաշտվել, քայց դիմանում եմ
Ամեն փորձության ու տառապանքի,
Քանզի գիտեմ՝ դա Տերն իմանում է
Եվ ինձ ներարկում հավատի ոգի:

Ղժվար օրեր եմ ապրում, հիրավի,
Մեզ-մշուշով է պատել իմ ուղին,
Այնքան եմ կարոտ քարուն ու լավին,
Այնպես եմ տենչում արևի շողին:
Անտարբերության պաղ հայացքի տակ
Անանց ցավով է հեծում իմ հոգին,
Սիրտս չի շոյում սիրո շունչը տաք,
Քայց այնպես վառ է հավատիս ոգին,
Որ մոռանում եմ ամեն ցավ ու վիշտ
Եվ ամուր կանգնում իմ դիրքերում միշտ:

Այս, այնպես եմ հիասթափվել
Միապաղադ այս օրերից,
Որ քվում է ամայության
Մերկուրյունն է պաշարել ինձ
Ու կարծես նա անտես ծեռքով
Խեղդամահ է անում հոգիս...
Լավ է դու կաս, ու ծայնը քո
Միշտ արքուն է պահում ոգիս...
Այս օրերի սարջ շնչից
Սարսուն են դաշտ, հանդ ու ծոր,
Ու փրկելու համար նրանց
Քո ուժն է պետք, Ամենազոր:

ԹԵԵՎ ԳԻՏԵՆՔ

Ես գալիս եմ հեռումերից,
Դու գնում ես հեռուն,
Շատ տկար եմ զգում ես ինձ,
Քո ավունն է եռում...
Կյանքը՝ ճամփա, մենք ճամփորդ ենք
Արձակ հեռաստանում,
ճանապարհն ինձ թերում է ետ,
Քեզ առաջ է տանում...
Ես գալիս եմ հեռումերից,
Դու հեռուն ես գնում,
Թեև գիտենք՝ մեր քայլերից
Լոկ փոշին է մնում...

Ի՞նչ վատ է խոր ծորերում
Գետերն էլ չեն շառաչում,
Կանաչ դաշտ ու սարերում
Շորբերն էլ չեն բառաչում,
Անտառներից կուսական
Քավը ու եղնիկ հեռացան,
Զով հանդերում էլ չկա
Շողվորների անուշ ծայն,
Այգու մեռնող ծառերին
Ազռավներն են կոկում,
Քանդի ամուլ ցելերին
Կաչաղակներն հեռուն...
Այս, ո՞նց ամեմ ես հիճա
Առանց սեր ու կարոտի,
Ո՞ր բժշկի մոտ գնամ
Որ ցավերս փարատի...

ԱՐԵՎԸ

Երազիս մեջ գրկել էի
Յրակարմիր մի արև,
Մանկան նման ուրախացած
Ելում էի սարն ի վեր...
Յորս փրկած արևն էր այս
Տանում էի ես գագաթ,
Օ՛, կարծես, թե արև էր մի
Նրա ամեն ճառագայթ...
Ու, երբ հանկարծ աչքս բացի
Գարնան կապույտ երկնքից
Մի արև էր հուր շողերով
Մտերմաբար ժպտում ինձ.
Այս, թվաց այն իմ երազի
Արեգակն էր կենարար,
Յորս սիրով սիրտս շոյում,
Ճառագում էր ինձ համար:

Ծառը ծերացավ,
Խսպառ ամլացավ,
Բայց իր բարությամբ
Մնաց անվարան.-
Բերդից կռացած
Դարձան ծառին
Երկար տարիներ
Ղարձավ հենարան:

ԺԱՅՈԾ

Ժայռի հոնքի տակ՝
Զարդոնքի հանդես.-
Զազար գույներով
Շողն է մայրանում...
Տիսրում է ժայռը
Իր բախտից... սակայն
Մայր հողի բախտով
Նա ուրախանում:

Դնայված կանաչ իր շրջապատով՝
Անհոգ, անտարբեր աճում է շիվը,
Թեև սնունդ է առնում արմատով.
Չգիտի նրա գինն ու պատիվը,
Բայց մայր արմատի սիրոց դողում է,
Երբ քանուց շիվն իր դիրքը շեղում է:

Արկի համար մեկ եք դուք, ծառե՞ր,
Դուք՝ մեծ ու փոքր ծառեր անտառի,
Ռւդարկում է նա իր շողերը ձեզ
Ու ժպտում վերից հայացքով բարի:
Բայց ինչո՞ւ, ինչո՞ւ, այ բարձր ծառեր,
Ստվեր եք գցում ձեզնից ցածրերին...

ՆՐԱՆՑՈՎ Է ՄՆԱՅՈՒՆ

Իմ կին այգու
Դիմ ծառերի
Չոր բներն են
Մնացել,
Սակայն նրանց
Արմատներից
Նոր շիվեր են
Բարձրացել,
Ես նայում եմ
Այդ շիվերին,
Նրանց տեսքով
Դիամուն.-
Նրանցով է
Այգին ջահել,
Նրանցով է
Մնայուն:

ԹԱՄԿ Է ԻՆՉ ԴԱՍՄԱՐ

Իմ կանաչ-կանաչ
Դայրենի արտին
Ես չեմ խնայել
Եռանդս անմար,
Քրտինք եմ թափել
Կարիլ առ կարիլ
Ամեն հատիկի
Ու հասկի համար.-
Ահա թե ինչո՞ւ
Թամկ է ինձ համար
Այս արդար հացի
Ամեն մի նշխար:

Երբ պտուղն արդեն
Իր աչքն է բացում,
Ծաղկի թերթերը
Թափվում են հողին,
Ծաղկաթերթերի
Սահին անտարբեր՝
Պտուղն է ժպտում
Արևի շողին...

ՎԱՅՐԻ ՄԱՍՐԵՆԻ

Դոգմարեկ ճայեր, իշեք ուսերիս,
Եւ ժայոր նման կանգնած եմ ամուր...
Ավ. Խսահակյան

Ժայռակողին կպած
Այս հողմածեծ լեռան՝
Քանի՛ տարիներ ես
Դու գլորել ներքեւ,
Տապն ու հողմը հաճախ
Թու կյանքի դեմ ելան
Քեզ ուգեցին իրենց
ճանկերի մեջ խեղիել...
Վայրի նասրենի,
Չգիտեին նրանք՝
Ժայռի ամրությունն եր
Քո մեջ արմատ ձգել:

ԱՐՑԱԽՅԱՆ ԹԹԵՆԻ

Իմ ծառերի ծառն ես դու, ով արցախյան
բբենի
Նախնիներիս հետ ծնված՝ իմ բարեբեր
կենաց-ծառ,
Արցախցու վառ պատկերն է հայացքի մեջ
քո պայծառ,
Իմ ծառերի ծառն ես դու, ով արցախյան
բբենի...
Դարեր կգամ՝ կգնան, քեզ մահ-վախճան չի
լինի,
Քանզի մահվան կամուրջը հաղթանակով
դու անցար...
Իմ ծառերի ծառն ես դու, ով արցախյան
բբենի,
Նախնիներիս հետ ծնված՝ իմ բարեբեր
կենաց-ծառ:

ՈԳԻՆ

Ոգին իմ հոգու հարստությունն է,
Իմ եւրյունն է արարչագործված,
Որպես մարդու՝ իմ հպարտությունն է,
Որ իմ պապերից ինձ է ժառանգված:
Այն ինձ վեհություն պարզեսող ուժն է,
Եվ արիության ակունքն անապակ,
Տնարդի սիրտը խոցող իմ փուշն է,
Եվ բարու հանդեպ իմ սերն անպարփակ:
Ոգին իմ հոգու աստղն է պայծառ,
Որ խոստանում է ինձ վառ ապագա,
ճանփիս ճշուշն այն անում ցիր ու ցան
Ու բացում է մի լուսեղեն ճանփա:

ՄԻ ԶԱՐՄԱՑԵՔ

Դուք մի զարմացեք ցածր իմ ծայնից.
Կյանքում ես բարձր շատ քիչ եմ խոսել,
Ու չի եղել մարդ՝ չհասկանա ինձ,
Եվ շատ-շատերի սրտերն եմ հուզել,
Սովորությունն այդ ծնվել է ինձ հետ
Եվ օրը-օրին ամրացել իմ մեջ,
Թե փորձեմ բարձր խոսել այսուհետ,
Ծինծու կստացվեն խոսք ու ելած...
Դուք մի զարմացեք ցածր իմ ծայնից.
Նույնիսկ խուլ մարդն էլ կհասկանա ինձ...

Թանի այս կյանքում
Շատ կա սրտի փուշ
Ես եղել եմ, կամ,
Կմնամ, անշուշտ,
Որ մեկ-մեկ հանեմ
Փուշը սրտերի
Եվ ազատ ընպեմ
Բույրը վարդերի:

Իմ հայրենի գյուղի
Ամեն ծառ ու բիթի
Բարեկամն եմ եղել
Եվ ընկերը մոտիկ,
Ու ես այնաևս էի
Նրանց հավատարիմ,
Ինչպես ծառն ու թռւիք
Իրենց արմատներին:

Համառությունս սեգ սար է ճաճփիդ,
Դու նրա հանդեպ՝ անզոր ու տկար,
ճգնում ես, ճգնում ժայռաբեկորներ
Պոկել նրանցից՝ տենդով խելագար...
Եվ չես նկատում, որ բնությունը
Այրող հեզմանքով հետևում է քեզ
Եվ զարմանում է, որ մինչև հիմա
Բութ ես մնացել անտաշ քարի պես:

ԻՆՉ ԶԻ ԼՔԻ ԱԱ

Դեռ մինչև հիմա հոգուս ականջում,
Ինչպես ծղրիդի երգը մեղմանուշ՝
Առաջին սիրո երգն է դողանջում,
Արքացնում իմ մեջ հազար ու մի հուշ:
Նա տանում է ինձ հայրենի գյուղի
Բուրմունքով լեցուն գիրկը բնության,
Թարմացնում սիրոս լուրք շաղ ու ցողի
Արևով օծված քնքուշ զովությամբ:
Ու պատաճի են վերստին զգում ինձ
Վանելով կյանքիս ամեն դառնություն...
Օ՛, թե այդ երգը հեռանա ինձնից
Վրա կհասնի խորը ծերություն...
Բայց գիտեմ երբեք ինձ չի լքի նա.-
Ին մեջ ծնվել է՝ իմ մեջ կյանա:

Տաշած քարերը գետնին մնացել՝
Անտաշ քարերն են պատը քարձրացել,
Եվ տիաճության ծանր բեռան տակ
Տնքում է պատը հլու-հպատակ...

Եսգարմանում եմ՝ այս ի՞նչ է եղել,
Միիթ վարպետն է իր միտքը շեղել...

ԱՆՁՐԵՎԻ ԵՐԳԸ

Անձրևից կյանք են առնում ծիլ ու ծառ,
Զահելանում են դաշտ, անտառ ու հանդ,
Թե անձրև չգա՝ չկա ծիածան,
Չկա խենթ առու, չկա կանաչ արտ...
Անձրևը երգ է, անձրևը բերգ է,
Անձրևը հեր է կանաչ զարթոնքի.
Անձրևի երգով լցվում ին հոգին,
Եվ ես հավատի աչքով եմ նայում
Մեր հանդին մաղվող անձրևի երգին:

ԽՈՍՔ ԴԱՎԱՏԱՐՄՈՒԹՅԱՆ

Թե ին հավատով հավատաս դու ինձ
Չես խանդի երբեք կյանքում ինձ այդպես,
Ինչքան էլ հեռու լինեմ քեզանից
Դարձյալ լուս տվող քո աստղն եմ ես...
Գիտցիր, ինձ համար թե չկինս դու'
Լուսս կմարի՝ խռով աշխարհից,-
Չէ՞ որ աշխարհում ամեն մի մարդու
Մի աստղ է տրված անթիվ աստղերից...

ԶՈՉՈՒՄ

Ես դառնությամբ եմ հիշում
 Այս հարվածը, ծա՛ռ,
 Որ հասցրի քեզ մի օր
 Իմ պատաճի հասակում,
 Այժմ՝ կանգնած գլխիկոր
 Բո՞ զովառատ շվաքում
 Ապաքինված քո վերջի
 Սպին եմ դիտում,
 Եվ դիտում եմ անքանակ
 Պտուղներդ մեղրածոր,
 Որ ժպտում են շարունակ
 Բո՞ ճյուղերից դալար,
 Պտուղներն այդ արևոտ
 Հասունացել են այդպես,
 Հասունացել են, գիտեն,
 Նաև ինձ համար,
 Բայց մի արդար ուժ է, տես,
 Ենշում իմ հոգին.-
 Այս, ես ինչպես դառնամ տեր
 Հասունացած քո բերդին,
 Վատությունն իմ վաղեմի
 Ի՞՞նչ խղճով, ասա՞
 Քո այսօրվա լավությամբ
 Փոխարինեմ, ծա՛ռ:

ԳՈՎՔ ԱՐԵՎԻՆ

Լավ է կաս, արև,
 Բոլոր հույսերի հույս ու ապավեն,
 Ժպիտդ կանաչ ծիլ է ու տերևն,
 Ալվան ծաղիկ է, նեկտար է նաև,
 Յայացք կյամքի զարուն է խմորուն,
 Յավերժի երգն է խոր և իմաստուն...
 Լավ է կաս, արև,-
 Բո՞ մեծ ապրում է բանականության
 Ոգին մշտարբուն.
 Ամենավսեմ կատարելություն,
 Ամենալուսե հավիտենություն...
 Լավ է կաս, արև,
 Թե չէ՞ ո՞վ կտա ինձ սրտանց բարև...

ԻՆՉ ԼԱԿ ԱՐԵՑԻՐ

Ի՞նչ լավ արեցիր, որ ես պահեցիր
Ինձ անդունդ տանող ճանապարհներից,
Եվ լույս մարող, քունս խանգարող
Ին անճառակ քափառումներից,
Ի՞նչ լավ արեցիր, որ դու շոյեցիր
Ին խարված հոգին քո նվիրունով
Եվ համեստ ու հեզ մանուշակի պես
Լցրիր իմ միրտը քո հրապույրով:
Չո մենք հայացքից բախտս ժպտաց ինձ
Դաշտով նայեց լուրք հեռուներին...
Ի՞նչ լավ արեցիր, որ ես պահեցիր
Ինձ կործանարար ճանապարհներից...

ԵՐԳԸ 65ՄԱՐՏԻ

Ամենածանր շղթան ես իրավ կրոբ
բազկիս,
Միայն թե ազատ ճախրի եթերում երգը
ծշմարտի...
Ամենազորեղ կրակի հրում կվառեմ հոգիս,
Միայն թե անմար իր հրով վառվի երգը
ծշմարտի...
Ամենադաժան հարվածը մահվան թող լինի
սրտիս,
Միայն թե մարդկանց սրտերում ապրի
երգը ծշմարտի:

ԵՐԲ ԴՈՒ ԶԿԱՍ

Դոգիս մերկ է ու տխուր,
Երբ դու չկաս աշխարհում,
Մրտիս մեջ վերքը է մխում,
Երբ դու չկաս աշխարհում,
Մերն օտար է ինձ թվում,
Երբ դու չկաս աշխարհում,
Երգս հեռուն չի թևում,
Երդ դու չկաս աշխարհում,
Գարունս չի կանաչում,
Երբ դու չկաս աշխարհում,
Ինքս ինձ չեմ ճանաչում,
Երբ դու չկաս աշխարհում,
Գոյությունս չեմ զգում,
Որ դու չկաս աշխարհում,
Կյանքիս զանգը չի զմնում,
Երբ դու չկաս աշխարհում...

ՄԻԱՅՆ ԻՄԸ ԶԵՄ

Իմ գարունները
Եթե ինձ համար
Միայն կանաչեմ՝
Ինձ հարկավոր չեմ...
Իմ առուները
Եթե իմ այգում
Միայն կարկաչեմ՝
Ինձ հարկավոր չեմ...
Իմ հեռուները
Եթե ցերմ սիրով
Միայն ինձ կանչեմ՝
Ինձ հարկավոր չեմ...
Չէ՞ որ իմ կյանքի
Դժվար ճանփեքին
Միայն իմը չեմ...

ՍԵՐՄՆԱՑԱՆ

Դու անմարելի մի սուրբ հավատով
Հողին ես հանձնում հունդերը հասուն,
Եվ արարումի կենսախինդ երգով
Գալիք բերքին ես հույսով սպասում:
Բարի սերմնացան, ինձ թվում է, թե
Երգիս տողերն ես պահ տալիս հողին,
Որ վաղը կանաչ ծով արտերի պես
Ժպիտ պարզեցի հաց արարողին:

Վաղը նման է
Չգրված էցի
Լուսերի անբիծ
Բույլը երեսին,
Երանի նրան
Ով առաջինը
Այդ էցի վրա
Գրել կսկսի:

Գետի եղերքին
Նստած մի ճանուկ՝
Փախչող ալիքը
Որսալ է ջանում.
Չեռքը տանում է,
Որ բռնի նրան՝
Նա խարս է տալիս,
Փախչում անվարան...
...Այս, ես էլ հաճախ
Մանկան պես անհոգ
Փորձում եմ որսալ
Օրերս փախչող...

ՔԱՐԱՓԻՑ ԴԱՐՅՈՒԹ

Չգիտե՞ք ինչու
Չրվեժն ավելի
Չզոր է գետից...
- Դարցուք ջրվեժի
Ոտքի տակ ամուր
Կանգնած... քարափից:

ՃՈՐՄ

Յոդի սիրով արբած
Ու հոդի պես բարի՝
Սերմնացան ես եղել,
Ի՞ն սիրելի հայրիկ,
Յոդի համար թեև
Ընկար ահեղ մարտում,
Բայց ինձ թվում է դեռ
Սերմ ես ցանում հանդում...

ԴԵՌ ՔԻՉ Տ

Ես էլ մարդ եմ.
Ի՞ն մասին էլ
Ասում, խոսում եմ,
Բայց չգիտեմ:
Ի՞նձ գովո՞ւմ, թե՝
Բամբասում եմ...
Ի՞նչ էլ անեն,
Ես լավ գիտեմ,
Թե ով եմ, ինչ եմ,
Եվ այս կյանքում
Արածս դեռ
Չափազանց քիչ է:

Տաշած քարն անգամ
Չի ուզում լսել,
Թե ով է անտաշ
Իր դեմքը տաշել
Ու երախտապարտ
Նայում է պատից,
Առանց քաշվելու
Բարի վարպետից...

Մղձավանջային օրերի միջով
Քայլում են, սակայն, չգիտե՞մ թե՝ ուր,
Օդը լեցուն է հեղծուցիչ շնչով,
Սահկան վտանգն է թևում անենուր,
Եվ եղերերգն է ականջիս հնչում...

Սլանում է ծայնս աղմուկների միջով
Եվ ջանում է գտնել մի անաղմուկ անկյուն,
Խլանում է ծայնս և իր վերջին շնչով
Թևաթափ հավքի պես մահկանացուն
կնքում,
Բայց հավատիս ոգու ամենազոր կանչով
Նա հարություն կառնի անդորրության
գրկում:

Չկարողացա
Իմ տեղը գտնել
Կյանքի ճանփեքին.
Մենակ ծառ էի,
Կաղնի չունեի
Ես իմ թիկունքին...

Ես՝ մի պտղունց հող,
Արևի մի շող
Ու մի կաթիլ ջուր,
Բայց դու, սիրելիս,
Մի ողջ աշխարհ ես
Ինձնից պահանջում...

ԴՐՈՒՅԵՎ ԵՍ

Դու լուսաբացի դեմքը ես անաղարտ,
Ես՝ մայրամուտի դեմքը կմօռոտ,
Դու՝ օրվա սկիզբ, ես՝ օրվա ավարտ,
Դու՝ կանաչ խոստում, ես՝ դեղնած տերև,
Դու՝ դալար մի շիվ, ես՝ չորացող ծառ,
Դու՝ նորահունց լար, ես՝ հեռացող ձայն...

Այնքան են գրել
Այս ծառի մասին,
Որ ամաչում են
Ես նրան նայել:
-Իսկ դու ինչո՞ւ ես
Լոել,- ինձ կասի:-
Միթք իմ տեսքը
Քեզ չի՝ հնայել...
Երանի ասեր՝
Ճերիք է, տղե՛ք,
Այդ գովեստներն
Իմ ինչի՞ն են պետք:

ԳՅՈՒՆԻ ԴԱՍԴԵՐ

Արևաբույր ու բարեբեր
Իմ հայրենի գյուղի հանդեր,
Չեր գրկի մեջ սերս ծաղկել,
Երգիս հունդն է ծլարձակել:
Այժմ էլ իմ ծառը կյանքի
Բնորք է տալիս սեր ու երգի,
Քանզի դեռ իր արմատներով
Սնվում է ձեր տաք ավյունով:

ԱՄԵՆԱԶԵՐՄ ԲԱՐԵՎԸ

Օ՛, ամենաջերմ բարեն աշխարհում
Քոնն է, արեգակ,
Նրա շոյանքից ծիլերն են հառնում
Ոնց կանաչ կրակ,
Լեռան լանջերին ձյուներն են թափում
Խնդրության արցունք,
Լուրք հորիզոնին ժպիտ պարզեցում
Դովիտ ու բարձունք,
Իմ սիրտն ու հոգին կապույտ թռչունի
Թևեր են առնում
Ու կյանքի խաղաղ հեռաստաններով
Դպարտ սավառնում:

Երկիրն արևի երկրպագուն է,
Սրևն իր լուսով
Սիրահար-երկրին այնպես է թուլում,
Որ նա մի հսկա թիթեղի նման
Նրա լույսերի շուրջն է պտտվում...
Երախտապարտ եմ քեզ, իմ փոքրիկ երկիր,
Որ զու սիրով եմ ես սիրահարված
Այս արեգակին:

ԴԻՄԱՑԵԼ ԵՄ

Օդի փոխարեն ես հուր եմ շնչել,
Դրի փոխարեն՝ օդ արտաշնչել,
Վարդի տեղակ ինձ փուշ են հրամցրել,
Ես դեռ կենդանի՝ մեռած գրանցել:

Երգս իմ հոգում վերքի են փոխել,
Վիշտն ու կսկիծը սրտիս մեջ մեխել,
Բայց դիմացել եմ ամեն փորձության
Ու քայլել ճամփով հավատարմության:

Չգիտեմ, թե
Ուր եմ գնում,
Մեն ու մենակ
Լուռ եմ գնում,
Բայց գիտեմ, որ
Կյանքիս ճամփին
Դույսիս լույսը
Վառ է մնում:

ԼԵՌՆԵՐԻ ԵՐԳԸ

Զեր երգը, լեռներ,
Երգն է լոռւթյան,
Վառվող անուրջներ
Դավիտնության
Ու քար լոռւթյանը
Զսպված հառաչներ...
Այդ ամձայն երգով
Լավ եմ հասկանում
Զեր սիրտը, լեռներ:

Գիշեր լինի թե ցերեկ,
Ես միշտ ճամփին եմ,
Ժամանակը թե ծի է
Նրա թամբին եմ,
Ուր էլ տանի՝ կգնամ,
Ճամփաս ամիայտ է,
Լավ է ծին է ինձ տանում.
Դուս ու հավատ է:

Օրս օրիս պահ տալով՝
Թանկ պահերս կորցրի ես,
(թվում էր՝ այդ պահերն ինձ
Կուղեկցեին մշտապես):
Այժմ, ինչ էլ ամուս եմ՝
Չեն երևում էլ նրանք,
Ու նրանց դեմ պարտվում են
Ամեն ջանք ու հնարանք:

Տան մի հենասյուն
Կստացվեր ինձնից,
Սակայն անշնորհը
Վարպետի ծեռքին
Վառելափայտ էլ
Չղարձա կարգին...

Յողի հետ է գործի
Ձեզ գրիչ են տվել,
Իսկ ես երգ եմ գրում
Ինձ բրիչ են տվել,
Ահա ինչո՞ւ ոչ իմ
Երգն է կարգին երգվում,
Ոչ էլ հողդ, հողվոր,
Մարդավարի հերկվում:

Միջօրեին նարինց եմ քաղել արեւից,
Խոշոր եւ հասում նարինցներ,
Պիտ վայելեմ ոյանք մայրամուտից հետո,
Որ գիշերն էլ անզամ ջերմություն հաղորդեմ
Աշխարհին ու մարդուն...
Միջօրեին նարինց եմ քաղել արեւից...

ԶԳԻՏԵՍ

ճամփիս մեծ մասը անցել եմ արդեն,
Բայց դու ինձ էլի խորհուրդ ես տալիս,
Որ չեն հանդիպի այլևս վարդեր,
Զգույշ, փշերն են ընդառաջ գալիս:
Սակայն չգիտես, որ վաղուց ի վեր
Դեսց փշերն են ինձ կյանքում ուղեկցել,
Այդ փշերն այսօր ինձ համար՝ վարդեր,
Վարդերը, ավաղ, փշեր են դարձել...

Կյանքի կիզիչ արևի տակ
Ես ծառի պես չորանում եմ,
Չով տենչալուց արմատներս
Մայր հողի մեջ խորանում են...
Յուսս դու ես, հայրենի հող,
Չորություն տուր եւթյանս,
Աղմկալից այս օրերում
Լող չկա լուրյանս...

ՉԵՄ ՂԱՎԱԲԱՆԵԼ

Եղել է՝

հացս պակաս է եղել,

Եղել է՝

նույնիսկ նշխար չի եղել,

Ներել եմ

և լուր ամեն ինչ տարել,

Բայց հացին երբեք...

Չեմ դավաճանել:

ՏՈՒՆԱՐՉԻ ՏԱՍԱՊԱՐԴ

Դու իմ հոգու խնդություն՝ իմ տունդարձի
ճանապարհ,

Քաղց պահի կրկնություն՝ իմ տունդարձի
ճանապարհ,
Ծաղկեպսակ կարոտի, հարազատի ջերմ

և առաջ առաջ հայացք,
Իմ նոր երգի հայտնություն՝ իմ տունդարձի
ճանապարհ,

Սիրոս քեզնով է կապվում օջախի հետ
և առաջ առաջ հայրական,

Իմ գոհված հոր ցանկություն՝ իմ
տունդարձի փանապարհ;

Կուզեմ կյանքում իմ բոլոր ճանփաները
քեզ նման,
Ուր էլ լինեմ քերեն տուն, իմ տունդարձի
ճանապարհ:

ԴԱՅՐԵՆԻ ԵԶԵՐՔ

Դու իմ հոգու անդորրություն,
Արևաշող երգ ու տարերք,
Սրտիս նվազ ու խնդություն,
Իմ հայրենի անուշ եզերք:

Ձերմությամբ լի՝ դու մոր օրինանք,
Ինձ տուն կանչող մայրական ձեռք,
Սիրտս սրտիդ կապող երակ,
Իմ հայրենի անուշ եզերք:

Դու ինձ համար՝ օդ, ջուր ու հաց,
Մաքառումի հեր ու վայելք,
Քեզնով է միշտ ճակասոս բաց,
Իմ հայրենի անուշ եզերք:

Դու ոչ տեր ես,
Ոչ տնօրեն
Եվ ապրում ես
Համեստորեն,
Սակայն ինչո՞ւ
Քեզ նախանձում
Նախատում են
Ամեն հարցում,
Գուցե նրա
Համար, որ դու
Ծափ չես զարկում
Ամեն նարդու,
Բայց կանգուն ես
Ժայռի նման
Շամբ ու հողմին
Ղեմ հանդիման...

Վաղամետիկ կմոքս՝ Արկին

Ես քեզանից շուտ այս աշխարհ եկա
Եվ տառապեցի մենակությունից,
Աստծո ցանկությամբ ինձ ընկեր եկար
Եվ տառապանքս վանեցիր ինձնից,
Ավա՞ղ, տառապանքն ինձ գտավ վերստին
Այս, երբ գնացիր դու այս աշխարհից,
Կորստիդ ցավը տիրեց իմ սրտին
Ու ես կծկվեցի անզորությունից...
Սպասիր, անգին, ես կզամ քեզ մոտ,
Մենակ չես մնա, չես մրսի ցրտում
Ես կզամ քեզ մոտ, որ մենք միասին
Ավարտենք կիսատ թողած քո ճամփան...

ՏՐԻՈԼԵՏՆԵՐ

1.

Վաղվա կանաչ հավատով
Դունդս հանձնել եմ հողիդ,
Դույս կապել եմ շողիդ
Վաղվա կանաչ հավատով:
Կապրեմ գարնան կարուտով
Կըմպեմ հնայքը ցողիդ...
Վաղվա կանաչ հավատով
Դունդս հանձնել եմ հողիդ:

2.

Բախտս կապել եմ քեզ հետ,
Ո՞ւր ես գնում, ճանապարհ,
Լուս մի գնա, ինձ էլ տար,
Բախտս կապել եմ քեզ հետ:
Ունեմ նի մեղ արահետ,
Եղիր նրան որև կատար...
Բախտս կապել եմ քեզ հետ,
Ո՞ւր ես գնում, ճանապարհ:

3.

ճամփիս մեծ մասը ոտքով եմ անցել,
 Յուլյս սեփական ուժերիս հույսին,
 Շայացքս հառած հեռավոր լույսին
 ճամփիս մեծ մասը ոտքով եմ անցել:
 Եվ հավատս միշտ վառ է մնացել,
 Չի գայթակղվել պատրանքներով սին...
 ճամփիս մեծ մասը ոտքով եմ անցել,
 Յուլյս սեփական ուժերիս հույսին:

4.

Ես չեմ շտապել և չեմ շտապում,
 Որ ես չմնամ շտապողներից,
 Ինչ արժանի է այն է տրվում ինձ,
 Ես չեմ շտապել և չեմ շտապում:
 Վերնից Տերն է քայլերս չափում,
 Ամեն մի քայլս գնահատվում վերից...
 Ես չեմ շտապել և չեմ շտապում.
 Որ ես չմնամ շտապողներից:

5.

Իմ ճամփան ինչպե՞ս քայլեմ առանց քեզ,
 Երբ ամեն քայլս կապված է քեզ հետ,
 Ոչ առաջ գնալ կարող եմ, ոչ ես,
 Իմ ճամփան ինչպե՞ս քայլեմ առանց քեզ:
 Ավերակվել է սիրոս սիրակեզ,
 Թառամնլ սիրո վարդս բուրավետ...
 Իմ ճամփան ինչպե՞ս քայլեմ առանց քեզ,
 Երբ ամեն քայլս կապված է քեզ հետ:

6.

Թեև քայլելուց հոգմել եմ արդեն,
 Բայց և քայլում եմ, քայլում անդադար,
 Ես պիտի անցնեմ ճամփան իմ արդար,
 Թեև քայլելուց հոգմել եմ արդեն:
 Ուզում եմ բողնել ծաղիկ ու վարդեր,
 Իմ ճամփով եկող սերնդիս համար...
 Թեև քայլելուց հոգմել եմ արդեն,
 Բայց և քայլում եմ, քայլում անդադար:

7.

Վերջին հունձն է ես գնում եմ հանգստի,
 Դետո երբ զամ արտս կանաչ կլինի,
 Եվ այդ արտում կերգի արտույտն հայրե
 Վերջին հունձն է ես գնում եմ հանգստի:
 Բայց իմ հոգին, արդյոք, հանգիստ կնայ
 Երբ չիմանա՞ ի՞նչ է դրված սեղանին...
 Վերջին հունձն է ես գնում եմ հանգստի:
 Դետո երբ զամ արտս դեղնած կլինի:

8.

Կյանքս հուսահատ կանչ ու կարուտ էր,
 Սրտի արատ էր, հոգու տվայտանք,
 Ապարդյուն ծիգ էր, ապարդյուն տքնան
 Կյանքս հուսահատ կանչ ու կարուտ էր:
 Իմ ճամփի նման սերս քարուտ էր,
 Եվ բախտս նրան դարձավ քար-կապան
 Կյանքս հուսահատ կանչ ու կարուտ էր,
 Սրտի արատ էր, հոգու տվայտանք...

9.

Մի՞ թե մենք իրար էլ չենք հանդիպի,
 Չար բախտի ծեռքով ինձնից խված սեր,
 Մուծ է ճանփեքիս, չեն վառվում լույսեր,
 Մի՞ թե մենք իրար էլ չենք հանդիպի,
 Դոգիս այրում է հուրը տագնապի,
 Աղոտանում են հավատ ու հույսեր...
 Մի՞ թե մենք իրար էլ չենք հանդիպի:
 Չար բախտի ծեռքով ինձնից խված սեր:

10.

Ղաժանությամբ լի այն խառն օրերում:
 Ձո բարի հոգու գութը զգացի
 Ու ժայօի նման կանգնւն ննացի
 Ղաժանությամբ լի այն խառն օրերում:
 Խորհում են, խորհում, ես լուս մտորում,
 Մտերիմ չունեմ քեզանից բացի,
 Ղաժանությամբ լի այն խառն օրերում
 Ձո բարի հոգու գութը զգացի:

11.

Քո անաղմուկ լոռությունից
Աղմկում է լոռություն,
Մոտենում է ծերություն
Քո անաղմուկ լոռությունից...
Ա՞յս, Ե՞րբ պիտի հասկանաս ինձ.
Դեռանում է եռությունս...
Քո անաղմուկ լոռությունից
Աղմկում է լոռություն:

12.

Խիստ ու կոպիտ հայացքներից վիրավոր
իմ հոգի
Շոյիր նրան քո մեղմության նուրբ
մատներով, սիրելի
Մի վարանիր, այդ արարօվ չես դառնայ
դու գեր
Խիստ ու կոպիտ հայացքներից վիրավոր
իմ հոգի
Այս, այնպես է սիրտս կարոտ քո ջերմ սր
գգվաճք
Որ ճանկան պես շփոթվում է իր զարկեր
զարկելի
Խիստ ու կոպիտ հայացքներից վիրավոր
իմ հոգ
Շոյիր նրան քո մեղմության նուրբ
մատներով, սիրելի

13.

Անպայման կգան օրերը խնդուն,
Ու կապաքինվի իմ հոգին հիվանդ,
Սիրո կրակն իմ կվառվի ճարմանդ,
Անպայման կգան օրերը խնդուն,
Կշենանաս դու, իմ հայրենի տուն,
Շուրջ կրուրեն մանուշակ ու վարդ...
Անպայման կգան օրերը խնդուն,
Ու կապաքինվի իմ հոգին հիվանդ...

ԱՍՈՒՄ ԵՍ

Ասում ես՝ սերը իիվանդություն է,
Այն որոնում է հոգով տկարին,
Վարակում նրա ողջ եռթյունը
Ու դարձնում նրան իր հլու գերին:
Իսկ ես ասում եմ ծիշտ հակառակը.
Սերն ազնիվ հոգու առողջությունն է,
Զգացմունքների մայր զարկերակը,
Սիրողի գանձը և տերությունը:
Սերը ինձ համար Աստծո շնորհն է.
Ես այն ամենից վեհն եմ համարում,
Կյանքիս իմաստն է, իմ արև օրն է,
Նրա համար եմ ապրում աշխարհում:

Ժամանակների
Ծանր բեռան տակ
Լեռներից հաճախ
Ժայռաքարեր են
Գլորվում Յերքն
Ընկնում լեռների
Քարե ոտքի տակ,
Սակայն բարձունքում
Մնում են նրանց
Վեհությունը պերճ,
Երգը կապուտակ:

Ինչո՞ւ է գուշակ
Բո ջուրը այդքան,
Աղբյուր լեռնային:

- Խորն է ակունքս,
Եվ քարեր շատ կան
Իմ ճանապարհին...

Անտառի ծառերը երկար են ապրում
Եվ դիմանում են ամեն փոքրուկի,
Քանզի մեկ-մեկու թիկումք են ամուր,
Թրծված են հզոր ոգով տարերքի:

Ի՞՞Զ

Կուգեի՝ երգս լուսի շող լիներ,
Մտներ սենյակիդ լուսամուտներով,
Համբուրեր դեմքդ սրտիս շուրջերով,
Կուգեի՝ երգս լուսի շող լիներ:
Կուգեի՝ երգս լուսամփոփ լիներ,
Միրտդ կարդայի նրա լուսի տակ,
Ու մեղմ ժատար քեզ իմ սերը հստակ,
Կուգեի՝ երգս լուսամփոփ լիներ:
Կուգեի՝ երգս ծաղկեփունջ լիներ
Առնեի գայի ժամադրության
Ու որպես վկա՛ խոստովանության,
Կուգեի՝ երգս ծաղկեփունջ լիներ:
Կուգեի՝ երգս մի կամուրջ լիներ
Եվ ամուր կապեր մեր սրտերն իրար,
Այն չխորտակեր ոչ մի գետ վարար...
Կուգեի՝ երգս մի կամուրջ լիներ:

Հավաս և սեր

Օրինիր ինձ, մայրիկ,
Օրինամբ հույսն է
ճակատագրիս,
Բախտին հավատն է
Ու լուսը ճանփիս:
Օրինիր ինձ, մայրիկ,
Անցնեմ մաքառման
Ուղին դժվարին,
Որով անցել են
Արդարն ու բարին:
Օրինիր ինձ, անգին,
Ես հավատում եմ
Լոկ քո օրինանքին:

ՄԻ ՃՈՒՍԱՐԱՏՎԻՐ

Գաղց օրերի մշուշից
Դառնացած է սիրտո, ճայր,
Խայրվեց տատասկ ու փշից
Թռ Արցախը Մրրավայր:
Վիրավոր է արծիվը
Քիրս ու Մշավ սարերում,
Արդ ուրուր և ցինն են
Իրենց արծիվ համարում:
Թարթառի լուրք ջրերին
Թևն է փովել սև ամպի,
Ահ են բերել ձկներին
Կարիճները քարափի:
Ազրավճերն են կոկում
Անեն ծարից ու քարից,
Սոյսակները անտառում
Կուչ են եկել սարսուրից:
...Դառնացած է սիրտո, ճայր,
Բայց հուսահատ մի լինի.
Ամեն դառնության համար
Կյանքը դեղ-դարման ունի:

ԼԵՌՆԵՐԸ

Այս լեռները հիմ են,
Բայց արկը նոր է,
Միշտ էլ գարնան օր է
Լեռնաստունում,
Մոռավ սարի լանջից
Կամաշաքն հովը
Ծաղիկների բույրն է
Հեռուն տանում:
Ամեն ժայռաբեկոր
Մի արծան է խոսուն,
Պաղ աղբյուր է հոսում
Նրա կրծքից,
Ամեն ժայռաբեկոր
Կուռ վահան է եղել
Եվ խոսում է անցած
Մեր սիրանքից:
Այստեղ հազար ու մի
Տենչ ու երազ ունի,
Կանչ ու մուրազ ունի
Մարդը լեռան,
Որ կապել է հավետ
Կյանքն այս լեռներին,
Իսկ լեռներն իրենց
Բախտը նրան...

ԴԱՅՐԵՆԻ ՕՉԱԽՆ

Մեր տոհմածառի
Գոյության վկա՝
Դայրենի օջախ,
Ին նախնիների,
Ին և ին որդու
Անաղարտ պատիվ:
Քո ամեն քարի՝
Կարոտով օծված
Բեկորն ին սրտի,
Քո ծուխն ինձ համար՝
Կապույտ արակետ,
Որ տաճում է ին
Սերը ծովելու
Տիեզերական
Դավերժության հետ:

ՄԵՐ ԴԱՍՂԵՐՈՒՄ ՄՆԱՑԻՆ

Ին հույզերի երամները
Մեր հանդերում մնացին,
Մեր ու կարոտ դարձան նրանք
Ու մայր հողին փարվեցին:
Ամեն գարնան ծայնակցում են
Արքնացումի երգերին,
Դաւնող ծիլի շրբունքներով
Բարին մաղթում հերկերին:
Ամեն ամռան ոսկի արտի
Անուշներով հիացած՝
Իրենց սերն են նրանց ծուլում,
Որ իրենք էլ դառնան հաց:
Ամեն աշնան մրգահասի
Երգ ու հերով արբեցած՝
Մռատ բերդի հետ միասին
Դիմավորում են մարդկանց:
Ամեն ծմռան ջերմությամբ լի
Շրջում են մեր հանդերում,
Զերմացնում թուփ ու ծառին,
Որ չմրսեն ցրտերում:
Ին հույզերի երամները
Մեր հանդերում մնացին,
Մեր ու կարոտ դարձած նրանք
Դողի կանչին ծուլվեցին:

ԴԵՌ ՊԻՏԻ ԽՈՍԽ

Մեսրոպ Մաշտոցի
Տառերն են իրակ
Ամենահզոր
Սյուներն հայկական,
Իրենց ուստիրն
Պահում են նրանք
Մայրենի լեզվի
Ծենքն հսկայական
Ճայոց ինքնության
Ղրոշն հուրիբան
Ու գոյատևման
Ոգին պատճական...
Օ՛, հայ դպրության
Ծենքն այդ լուսակերտ
Դեռ պիտի խոսի
Բյուր դարերի հետ:

ՍԱՐԻ ԼԱՆՁԻՆ

Սարի կանաչ լանջին
Կանաչ երգեր կային,
Կանաչ հերկեր կային
Սարի կանաչ լանջին:
Սիեղ կոհիվ նղավ...
Արնուտ հետքեր կային,
Ցավոտ վերքեր կային,
Սարի կանաչ լանջին:
Գարուն նկավ նորից,
Կանաչ երգն է հիմա,
Կանաչ հերկն է հիմա
Սարի կանաչ լանջին:

ԻՆՉՈ՞Դ ՈՒՇԱՅԱ

Ինչպե՞ս եղավ, որ չիմացա՞
Ե՞րբ գնացին ընկերներս,
Սիսր ես շատ շուտ արթնացա,-
Ե՞րբ գնացին ընկերներս:
Նրանք արդեն մոտեցել են
Երազանքի բարձունքներին,
Ինչո՞ւ, ինչո՞ւ ես ուշացա,-
Ե՞րբ գնացին ընկերներս:
Ընկերներից ետ մնալը
Ետ մնալ է նաև կյանքից,
Ինչո՞ւ ես այդ ուշ հասկացա,-
Ե՞րբ գնացին ընկերներս:

ԴՐԻ ԵՐԱԾԻ ՏՈՒՐ

Դու երանի տուր,
Սիրու իմ, այն սրտին,
Որ բռնկվում է
Սիրու մի կայծից,
Արտավում է լուռ
Վշտից մի կաթիլ
Եվ չի ընկճվում
Ծանրի հարվածից:
Դու երանի տուր,
Սիրու իմ, այն սրտին,
Որ ահ ու մահի
Սարսափների տակ
Վիրավոր ծեղզն է
Կապել մարտիկի
Եվ նորից նրան
Մղել դեպի մարտ...
Դու երանի տուր,
Սիրու իմ, այն սրտին,
Որ կյանքի երգն է
Սիշտ պահում շուրթին:

ԲԱՍԱՍՏԵՂԾ-ԶԻՆՎՈՐԻՆ

Կյանքի ու մահվան
ճանապարհներին
Երգը քեզ ազնիվ
Մի ընկեր դարձավ,
Քեզ հետ մասնակցեց
Բոլոր մարտերին,
Քեզ հետ և տիսրեց,
Ե՛վ ուրախացավ,
Քեզ հետ արևոտ
Բարձունքներ առավ,
Ազատ ճախրելով
Դիրքերի վրա՝
Կյանքի հոլոր տվեց
Զինվորին ծարավ,
Սիրո հոլոր տվեց
Ու կյանքի կրակ...
Երգի գրեցիր
Ցուրտ խրամատում,
Որտեղի՞ց այսքան
Ձերմություն ու հկը...
Ամորից դեմքս
Քրտինքն է պատում,
Որ չունեն ես էլ
Այսպիսի մի երգ:

ԴՐՈՇԱԿԸ

Այն դրոշակն եմ
Ես բռնած ամուր
Միշտ առաջ գնում,
Որով իմ հայրը
Ցաղըթեց թշնամուն
Դայրենականում:
Այդ դրոշակը
Այնքան ժամանակ
Կտամեմ առաջ,
Մինչև իմ որդու
Թևերն ամրանան
Գա ինձ ընդառաջ:

Ահեղ փոթորկից
Տուժեցին մի օր
Ծառերն անտառի,
Կայծակի զարկից
Քիչ մնաց փլվեր
Մեգ կաղնին անգամ,
Իսկ մացառներն ու
Թփերը գաճաճ,
Որ պահվել էին
Թիկունքում կաղնու,
Նույնիսկ չիմացան
Փոթորիկն ինչպես
Եկավ ու անցավ:

Թեև ծերացած ծառ եմ ես արդեն,
Եվ նվազել է ավյունս նախկին
Կամգնել եմ հպարտ չար հողմերի դեմ,
Ինչպես հայրենի դարավոր կաղնին:
Թե ինձ հարվածեն կայծակ ու մրրիկ,
Եվ ճյուղատարած տապալվեմ գետնին.
Դոգ չե՛ ինձ պարտված ես չեմ համարի:
Դարձյալ կմնամ հողին հայրենի,
Ու հոգիս ծուլած մայր հողի ոգուն:
Ընդմիշտ կմնամ անհաղթ ու տոկուն:

ՄՏԵՐՄՈՒԹՅՈՒՆ

Իմ և մայր հողի մտերմությունը
Աննկուն լեռան ամրություն ունի,
Սիրով է թրծված այդ ամրությունը
Զերմ հայացքի տակ մեր սեգ լեռների:

Ուր էլ եղել եմ կյանքիս ճամփեցիմ՝
Ճարազատ մոր պես ինձ գիրկն է կանչել,
Մայրական սիրով շոյել իմ հոգին,
Եվ նորից բախտիս ծառն է կանաչել:

Իմ և մայր հողի մտերմությունը,
Ինչ էլ որ լինի չի մարի երբեք,
Քանզի կապված է հավերժությանը,
Որպես անկաշառ ու սրտարուի երգ:

ՓՈՒՅԹ ՉԵ

Ամենաքաղցր
Պահը ինձ համար
Երգիս ծննդյան
Պահն է լուսավետ,
Հոգիս լցվում է
Աստղերով անմար,
Մրցում է սերս
Վառ աստղերի հետ...
Օ՛, փույթ չէ, թե ես՝
Անքուն ու համառ,
Օրեր սպառեմ
Այդ պահի համար:

Երբ իմ վաստակած
Մի կտոր հացը
Կիսել եմ սրտանց
Ընկերոջս հետ,
Կրկնակի չափով
Քաղցրացել է այն,
Կրկնակի չափով
Դարձել բուրավետ:

ԻՄ ՕՐՎԱ ԽՈՐԴՈՒՐԴ

Իմ առավոտն այն
Զինց առավոտն է,
Որի բարկից
Բյուր ծաղիկներ են
Ժպտում խանդակաք
Ծառերի դեմքին:
Իմ միջօրեն այն
Չուր միջօրեն է,
Որի հրակեց
Շայացքի միջով
Քաղցրության հյուր է
Ներարկվելուն մրգին:
Իմ իրիկունն այն
Լուրք իրիկունն է,
Որ առատության
Երգը շուրթերին
Բերք ու բարից է
Տանում ամենքին:

ԹՈՒՓԸ

Ա' խ, այս թուփը,
Փոքրիկ թուփը
Աչքիս այնքան
Մեծացավ,
Երբ որ նրա
Տաքուկ գիրկը
Մի թռչնակի
Բույն դարձավ:

ԵՐԵՎԱՆՅԱՆ ԵՐԵԿՈ

Շատ ես սիրտս հմայել, երևանյան երեկո,
Ոչինչ ինձ չես խնայել, երևանյան երեկո:

Փողոցում թե պուրակում՝ վառ ժպիտը քո
Դեմքին
Լուս աչքով՝ ես նայել ինձ, երևանյան
Երեկո:

Պար է բռնել իմ հոգին քո բարության
շոյանքից,
Ի՞նչ երգ գրեմ քեզ վայել, երևանյան
Երեկո:

ԾԱՌԻ ՊԵՍ

Չորամամ ծառի պես
Միայն հողի գրկում,
Իմ մայր հողի:

Ծերամամ ծառի պես
Միայն հողի գրկում,
Իմ մայր հողի:

Մահամամ ծառի պես
Միայն հողի գրկում,
Իմ մայր հողի:

ԱՍՍԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Երազ տեսա այս գիշեր,
Եկել էիր դու կովից,
Պատմում էիր հուր հուշեր
Կերչի ահեղ մարտերից:

Լուս էի ակնապիշ
Քո գոռվցը սրտաբուխ,
Կարծում էի, թե ընդմիշտ
Դայր իմ, տուն ես եկել դու:

Ավաղ, լուսը չքացված
Երազիս հետ չքացար...
Պատերազմը ավարտվեց,
Մակայն դու տուն չդարձար:

Բայց այսօր, երբ երկնքում
Արեգակն է ջերմ ժպտում
Նորա պայծառ հայացքում
Քո լուս անունն եմ կարդում:

Ստվերս ի նձնից
Ծուտ է հասնելու
Քո գագաթը, լեռ,
Քանզի նա չունի
Ուսերի վրա
Ոչ մի հոգս ու բնո՞ւ:

ԵՐԲ ԼՔՈՒՄ Է

Եվ հաճախ էլ ես
Իմ ստվերին եմ
Պատմում մտցերս,
Երբ լքում է ինձ
Մոտիկ ընկերս:

ՍԱՐՅԱՍԱԿԱՆ

Կյանքիս արտից
Լորս թռավ,
Լորիս թկն.
Օրս թռավ,
Իմ երազի
Քարափներից
Լուսիս շողը
Չորս թռավ...

ՆՎԻՐՈՒՄ

N-իՇ

1.
Կյանքի աստղային
Անհունության մեջ
Վառվում է պայծառ
Աստղն իմ սիրո,
Զո գոյությամբ է
Նա մնում անշեջ,
Փայլում քո հոգու
Անձար լույսերով...
Դու նրա հույսը
Եղիր, սիրելիս,
Լուսի անսպառ
Աղբյուրը մնա,
Որ բախտիդ ուղին
Լուսավորելիս,
Ուրիշ աստղերի
Գերին չդառնա:

2.

Իմ երգի տողին
Դույզ ես նվիրել,-
Դույզի աչքով եմ
Նայում աչքերիդ:
Իմ մտքի շողին
Լույս ես նվիրել,-
Լույսի աչքով եմ
Նայում աչքերիդ:
Իմ սրտի դողին
Դույս ես նվիրել,-
Դույսի աչքով եմ
Նայում աչքերիդ:

ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Դովն ասաց ծաղկին.
-Թե ես չինեմ:
Ո՞վ կտանի քո
Բույրը ամեն տեղ
Եվ ո՞վ կգովի
Դանդում ու սարում
Քո տեսքը շենդ...
Ու թափառական
Դովի ականջին
Այսպես շշնջաց
Ծաղիկը խոնարհ.
-Լավ է ես այսպես
Անանում մնամ,
Քան թե քո գովքով
Տեղս իմանան:

ԼԵՌԱՆ ԿԱՄՉՈՎ

Լեռների մեջ
Ծնված իմ երգ:
Արրած բույրով
Ծաղիկների,
Ծաղիկներին մահից
Փրկող իմ ծեռք,
Դու զորավիզ:
Այսօրվա և զալիքների:
Լեռան կյանքով
Ապրող իմ երգ,
Լեռան նման
Յպարտ ու վեհ,
Արծիվներին՝
Դու թն ու հեք,
Մոլոր հավքին՝
Դույս-ապավեն:
Լեռան բախտին
Կապված իմ երգ:
Թրծված հողմի,
Տապի շնչով,
Թե հարկ լինի
Դու նաև գենք:
Միշտ մարտունակ
Լեռան կանչով:

ՈՒԾԱՑԱԾ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Ճիմա եմ զգում,
Որ դու ես եղել
Սրտիս մտերիմ
Եակը, անգին,
Եվ ես իզուր եմ
Քեզ մենակ թողել
Մեր ժամադրման
Վայի եզերքին:
Զգում եմ, որ այդ
Զգացումը քանկ
Իմ պատանության
Ծփանքն էր անբիժ,
Ու որպես սիրո
Քաղցր տառապանք
Այս ուշ տարիքում
Չի խնայում ինձ:

Չես սփոփել իմ տառապած հոգին,
Բայց չեմ հեռացել քեզանից տրտում,
Վառ եմ պահել քո սերը իմ սրտում,
Չես սփոփել իմ տառապած հոգին:
Ամլուր ես եղել իմ սիրո երգին,
Չեմ տխրել սակայն օրերի երթում...
Չես սփոփել իմ տառապած հոգին,
Բայց չեմ հեռացել քեզանից տրտում...

ԴՈՒ ԻՆՉ ԴԱՄԱՐ

Դու ինձ համար լոկ
Ծննդավայր չես՝
Ծունչ ու ոգի ես,
Երգերի աղբյուր,
Մրտիս մտերիմ
Կարոտ ու կանչ ես,
Դայրական ժպիտ,
Մայրական համբույր:
Դու ինձ համար լոկ
Գյուղ չես հայրենի,
Փառք ու պատիվ ես
Կռվում զրիվածի,
Տույս ու հավատ ես
Դու անմարելի՝
Ե՛վ հաղթանակի,
Ե՛վ վերադարձի...
Սիա թե ինչու
Քեզնով աներկյուղ,
Ին հայրենի գյուղ:

ՄՊԱՍՈՒՄ

Գիտեմ որտեղ ես
Դու ապաստանում.
Ճողի կրծքի տակ,
Երկնքի մովում,
Լեռան ժերպերին,
Առվի շուրբերին,
Բողբոջի սրտում,
Ճանդ ու արոտում,
Այնտեղ, ուր կյանքի
Շունչ կա ու հավատ,
Ուր սերն է փթռում
Ճազար բույրերով...
Դու ե՞րբ ես գալու,
Որ սիրոս վիատ
Շոյես խնդության
Բո համբույրներով...
Վառ երանությամբ
Սպասում եմ քեզ,
Ինչպես ծաղիկն
Մեղվին սպասում.
Օ, դու իմ սիրո
Ամենալավ երգ
Իմ երգապտուղ
Ամենահասուն:

Ծերացած ձին
Տենդագին
Տեղում դոփում է,
Եվ տեսնողը
Կարծում է
Իրեն կոփում է...

Ծանապարհը՝ հարթ,
Ինքը՝ հասուն մարդ,
Բայց քայլում է ոնց
Մանուկ՝ դողալով.
Երկի նոր է
Քայլել սովորում,
Մինչ այդ ճամփա է
Անցել... սողալով:

Մի ծեռն,- ասում են,-
Ծափ չի տա երբեք,
Այդպես մի՞թե.
Ես գիտեն մեկին,
Որ կես ծեռքով էլ
Ծափ զարկել գիտե,
Եվ գիտեն նրան,
Որ երկու ծեռքով
Ծափ տալ չգիտե:

Յավ չունես, սակայն,
Տեղի-անտեղի
Տրտնջում ես այս
Խաղաղ օրերում,
Ի՞նչ անի ապա
Զինվորը նախկին,
Որ սրտում մահվան
Բեկորն է կրում:

Գետմ ու քարափը
Ապրում են դարեր
Այդպես կողք-կողքի,
Բայց գետմ՝ աղմկող,
Խսկ քարափը՝ լուռ
Ճարատնությանք...
Մեծ է երևի
Կամրջող ուժը
Ճարևանության:

Այս, մանկան պես
Միամիտ եմ,
Դավատում եմ
Ինչ ասում են,
Չնայած, որ
Դաստար գիտեմ
Դրանով ինձ
Վնասում եմ,
Քիչ է մնում,
Որ հավատամ,
Երբ ինձնից ինձ
Բամբասում են...

Եկած ծյան վրա
Ել ծյուն չի գալիս,
Ոտնահետքերս
Չեն ծածկվել ծյունով,
Ի՞նչ լավ է, բալիկ,
Սի լույս կա ճամփիդ՝
Գնա իմ թողած
Ոտնահետքերով:

ՊԱՐԶ ՈՒ ՇԻՏԱԿ

Մաքուր խղճով եմ ես տնից ելնում
Ու մաքուր խղճով վերադառնում տուն,
Քանզի իմ կյանքի ջինջ հորիզոնում
Արդար արևն է ամեն օր ժպտում:
Նա ծշմարտության շողեր է սփռում
Վառ երազների ճանապարհներին,
Այդ շողերով եմ ես հոգիս կրում,
Դավատով նայում հեռաստաններին:
Անցել եմ հազար դար ու խութերով,
Ուր էլ եղել եմ այս արևի տակ,
Դժվարություններն հաղթահարելով
Հոգիս պահել եմ ես պարզ ու շիտակ:

ԵՍ ԱՐՑԱԽԻՑԻ ԵՄ

Այս ճանապարհից
Ես դառնողը չեմ,
Ոչ էլ՝ քայլողը
Նպատակագուրկ,
Թող չար ուժերն ինձ
Վախկոտ չկոչեմ
Ու չասեն կյանքում
Չումեն ոչ մի կուռք:
Լավ գիտեմ ո՞ւր եմ
Գնում և ինչո՞ւ-
Դայացըս հառած
Լուրթ հեռաստանին,
Այսօր ես վաղվա
Թարմ օդն եմ շնչում
Ենթյամբ ծուլված
Մայր Դայաստանին:
Ոչ ոք չի կարող
Ինձ ծնկի բերել,
Ամեն մի քայլում
Արդարացի եմ,
Ին կողն ամուր է
Ժայռի կողի պես,
Դրա համար էլ
Ես արցախցի եմ:

ՊԱՏԳԱՍ

Որդուս՝ Աշոտին

Քո հեռավոր երազի
Կապույտ թևից դու քոնած՝
Առաջ գնա, որդյակ իմ,
Այս ճանապարհով,
Սպասում է քեզ հեռվում
Դերիարի պես ոյութական
Բախտիդ հովհտը կանաչ
Օծված արևով...
Քո մաքառման ճամփերին
Նախ՝ հավատա ինքդ քեզ,
Ապա՝ հավատ ներշնչիր
Դու ընկերներիդ,
Թող քայլերդ միշտ կյանքում
Լինեն հաստատ ու շիտակ,
Որ ամենքը հավատան
Ոտնահետքերիդ:

ՄԱՍՈՒՇԱԿ

Զյուների աշխույժ հալոցքից հետո
Լուս աշխարհ եկար, իմ հեզ մանուշակ,
Ղեմքիդ նի կապույտ ամորխածություն՝
Պահիվեցիր թիֆ կանաչ թևի տակ:
Շատերն հիացան քո համեստ տեսքով,
Գովեստի խոսքեր քեզ շայլեցին,
Սակայն նրանց ջերմ ու բարի խոսքով,
Բարի հայացքով դու չտարվեցիր.
Քեզ թվում է, թե եկել ես աշխարհ
Ինչ-որ արատով, ինչ-որ թերությամբ,
Դրա համար էլ, իմ լավ մանուշակ,
Կյանքին նայում ես ամորխածությամբ:

ԱՐԹԱԽՆՅԱՆ ԱՇՈՒՆԸ

Մեր ծաղկածուի սարերի անմարելի
վեհությամբ,
Այգիների, դաշտերի հմայքներով
խանդավառ,
Իմաստունի պես խոհուն, պայծառամիտ,
ծանրաքայլ
Եկավ բերք ու բարիքով իմ արցախյան
աշունը:
Շոնդալից երգերով, առատության բերքերով,
Բարությամբ լի հայացքով, պայծառադեմ,
ոսկեփայլ,
Արևախինոր շենքերով ու շինարար ծեռքերով
Եկավ շաղ ու շողի հետ իմ արցախյան
աշունը:
Առատության սեղան է բացել աշխարհի
դիմաց,
Յպարտությամբ, իրճվամքով գերել
սրտերը մարդկանց,
Ոգևորված արցախցու սիրանքներով
փառապանծ՝
Եկավ ինձ երգ պարզեած իմ արցախյան
աշունը:

Դու իմ սիրտը մտար
Գարունների կանչով
Արքացումի ոգին
Ծածանելով...
Դու իմ սիրտը մտար
Շույս-հավատով անմեռ՝
Ոնց հայրենի կարոտ
ՈՒ հայրենի եզերք...
Ոչ-ոք չի կարող
Քեզ իմ կյանքից հանել,
Դայրենիքիս բախտով
Ապրող իմ երգ:

Ես միշտ վաղվա լավի հույսով
Դրամեշտ եմ տալիս օրվան,
Քուն եմ մտնում բիլ երագով
Ու արթնանում կարոտով վառ:

Եվ անցնում է իմ տարիքը՝
Որպես կյանքի քաղցր նվագ,
Իր հետ տանում ալ ծաղիկը,
Ինձ թողնելով ծյունը ճերմակ...

Քայլեցիր, անդադար քայլեցիր
Եվ անցար դու երկար ճանապարհ,
Երբ մի պահ դեպի ետ նայեցիր,
Քո ճանփին ոչ մի հետք չտնսար:
Դու նորից ետ դառնալ փորձեցիր,
Որ նորից անցնես այդ ճանփան,
Սակայն դու համկարծ հիշեցիր,
Որ կյանքում քայլում են մեկ անգամ:

Ծովափի ավագներն օրնիքուն
Ծովի թարմությունն են շնչում,
Անապատի ավագներն անքուն
Դեռավոր ծովերն են տենչում...

Նոր էր անտառը
Բողբջակալում,
Կայծակն այդ պահին
Զարկեց մի ծառի...
Բացվող բողբոջի
Մեղմ պայթյունի հետ
Լսվեց ամեիի
Տնբոցն անտառի...

Թե ոտքիս տակի
Ժայռաբարերը
Անուր պահեն ինձ,
Կարող եմ ելնել
Ամենաբարձր
Լեռներն աշխարհի:

Վատ բան չեմ արել
Կյանքում ոչ ոքի,
Սակայն ինչո՞ւ եմ
Կարմրում այսպես,
Երևի մեկը անամոք է խիստ,
Նրա փոխարեն
Ամաջում եմ ես:

Տրտնջում է որսորդը ծեր,
Որ գնդակն իր շեղ է գնում,
Որսն էլ աչքից կորչում խսկույն
Ինչ-որ անհայտ տեղ է մնում...
Բայց նա էլի առաջվա պես
Դավատով է որսի գնում:

Ասում են՝ հողում
Դառնություն չկար,
Եվ դառնությունը
Նրան են տվել
Բարբարոսները
Անսիրտ ու աճսեր,
Դրամից է, որ
Չողից ծնվում են
Դառնահամ բույսեր:

ԱՌՎԻ ԼԵԶՈՒՆ

Առվի լեզուն բլբում է,
Քանի սարում ծյունն հալվում է,
Մի կողմ թողած ծիլ ու ծաղիկ,
Սարի քուրմունք հովիկ, շաղիկ՝
Խիճ ու քարի միջով վազում՝
Ղեպի գետ է նա վռագում,
Բայց երբ ճանփին, որպես լավա,
Ճանդիպում է շոգն ամառվա՝
Պապանձվում է նրա լեզուն
Եվ ափերի շուրբն է լիզում:

Հավաս և սե

ՕՐԸ

Օրը թող լինի
Լեցուն հասկի պես
Ծանրորեն հակված
Դայրենի հողին:

Օրը թող լինի
Թերև հովի պես
Տոթակեզ լեռան
ճակատը շոյի:

Օրը թող լինի
Սիրո դողի պես
Սրտիս խնդության
Թրթիռներ բերի:

ԶԳՈՒՅԾ ՎԱՐՎԵՑԵՔ

ճշմարտությունը՝
Հավատն է իմ սուրբ
Եվ իմ գոյության
Պայմանը հաստատ,
Նրա համար եմ
Ես եկել աշխարհ,
Որ ամեն գույնով
Չներկեն նրան,
Մի գույն ունի նա՝
Անրիծ մի ճերմակ
Հոգուս մտերիմ,
Ոնց մանկան ժպիտ:
Զգույշ վարվեցեք
ճշմարտության հետ,
ճշմարտությունը՝
Սուրբ հավատն է իմ:

ՇՈՒՅԾ ՏՎԵՑ

Երբ հայրս գոհվեց,
Խորհում էի ես,
Թե ինչպե՞ս կյանքում
Կապրեմ առանց հոր,-
Կայծակից ընկած
Ծառի արմատից
Ելած շիվը ինձ
Դույս տվեց մի օր:

Երբ ուսրս համկարծ
Առնում է քարի,
Նոր եմ հասկանում
Խորհուրդը քայլի...

Թե ծովը քեզ շատ է հուզում,
Լավ սովորիր նրա լեզուն:
Երբ ծիծաղի նա խենթուրախ
Ու կանչի քեզ գիրկը իր պաղ,
Չշփորվես, անփորձ տղա,
Ու չտարվես տեսքով նրա,-
Ծիծաղում է ծովը նույնիսկ
Մարդուն հատակն իր տանելիս:

Առվից է գետը
Սնվում, զրանում,
Խակ ծովը՝ գետից;
Ծովի պարզեած
Բերկրանքն ընպելիս
Խնչո՞ւ ենք հաճախ
Առուն մոռանում...

Ամենցի մոտ չէ
Արյունը սրտի
Շուրթերով խոսում,
Թեկուզ այն սրտի
Միջով է հոսում...

Լեռների վրա
Ամպերն են ննջում,
Իսկ դաշտում արտը
Աճձրև է տենչում...

ՄԻԱՅՆ ԶՄՎՐԻ

Ինչ կրակ լինում է,
Թող լինի՝
Դնոցի, օջախի, թե հոգու...
Միայն թէ չմարի,
Միշտ մնա բորբոքուն:

ԾՈՎԻ ԱՓԵՐ

Ծովի համար պարիսաց
Ծովի ափեր:
Ծովին գետեր տվող՝
Ծովի ափեր:
Ծովից կարիլ չուզող՝
Ծովի ափեր...

Հավաս եւ սե

Հավքեր, որ Եկաք շատ հեռուներից,
Մի լուր չե՞ք բերել իմ կորած հորից.
Անարդ թշնամու կույր գնդակի հետ
Կորել է կովի դաշտում նա անհետ...
Ախ, լեզու առեք, իմ հույսի հավքեր,
Դայրս մեռա՞ծ է, թե՞ ապրում է դեռ...

ՄԱՐԻՇ, ԱՆՁՐԵՎ

Յողի կանաչ հավատ,
Յողի երազ անմեռ,
Քո բարիքով առատ:
Մաղի՞ր, անձրև:

Ծիլը աչքն իր անբիծ
Քո ճամփիմ է հառել,
Պոկվիր գուլալ ամպից:
Մաղի՞ր, անձրև:

Առանց ծիլ ու հողի
Քեզ տրված չէ ապրել.
Դու նրանցն ես, մաղի՞ր,
Մաղի՞ր, անձրև...

ՈՒՆԱՑԱԾ ՀՈՎԵՐ

Որտե՞ղ էիք, հովեր,
Իմ ուշացած հովեր,
Ես ձեզ սպասել եմ
Կյանքիս միջօրեին,
Երբ տքնանքի տապից
Կրակ էի դառել՝
Դուր ցոլքերս նետած
Բախտիս ճամապարհին...
Օրվա կեսը, ավաղ,
Ես բողել եմ ետև,
Եվ գովության շունչն է
Եռթյանս տիրել...
Ել ինձ պետք չէ, հովե՞ր,
Զեր շոյանքը թերև.
Իմ տարիքը ինքն է
Ինձ գով շոյանք թերել...

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՍԻՐՈԿ ՈՒ ԴԱՎԱՏՈՎ (Լ.ԳՐԻԳՈՐՅԱԾ)	3
... Գեղ հույսի շող կա	7
Ժամանակը	8
...Ես սեր եմ երգել	9
...Կյանքս տրված է	10
Կաձանը	11
Ես ի՞նչ եմ արել	12
Տարիներս	13
...Չեմ կառող հաշտվել	14
...Դժվար օրեր եմ ապրում	15
...Ախ, այնպես եմ	16
Թեև գիտենք	17
...Ի՞նչ վատ է խոր ճորերում	18
Արև	19
...Ծառը ծերացավ	20
Ժայռը	21
...Դմայված կանաչ	22
...Արևի համար մեկ եք դուք, ծառեր	23
Նրանցով է մնայուն	24
Թանկ է ինձ համար	25
...Երբ պտուղն արդեն	26
Վայրի մասրենի	27

Հավատ և սեր

Արցախյան թթենի	28
Ոգին	29
Մի զարմացեք	30
...Քանի այս կյանքում	31
...Իմ հայրենի գյուղի	32
...Դամառությունս սեզ սար է	33
Ինձ չի լրի նա	34
...Տաշած քարերը գետնին մնացել	35
Անձրկի երգը	36
Խոսք հավատարմության	37
Զդում	38
Գովք արկին	39
Ինչ լավ արեցիր	40
Երգ ծշմարտի	41
Երբ դու չկաս	42
Միայն իմը չեմ	43
Սերմնացան	44
...Վաղը նման է	45
...Գետի եզերքին	46
Քարափից հարցորեք	47
Դորս	48
Դեռ թիչ է	49
...Տաշած քարն անգամ	50
...Մղձավանջային օրերի միջով	51
...Ալանում է ծայնս	52

Էտնես Թեզաւրյան

...Զկարողացա իմ տեղը գտնել	53
...Ես՝ մի պտղունց հոդ	54
Դու և ես	55
...Այնքան են գրել	56
Գյուղի հանդեր	57
Ամենաշերմ բարկը	58
...Երկիրն արևի երկրպագուն է	59
Դիմացել եմ	60
...Զգիտեմ, թե ուր եմ զնում	61
Լեռների երգը	62
...Գիշեր լինի, թե ցերեկ	63
...Օրս օրիս պահ տալով	64
...Տան մի հենասյուն	65
...Շողի հետ է գործ	66
...Միջօրեին նարինց են քաղել	67
Զգիտես	68
...Կյանքի կիզիչ արևի տակ	69
Չեմ դավաճանել	70
Տունդարձի ճանապարհ	71
Դայրենի եղերը	72
...Դու ոչ տեր ես	73
Վաղամեռիկ կնոջս	74
Տրիութներ	75
Ասում ես	82
...Ժամանակների ծանր բեռան տակ	83

Հավաս եւ սեր ...

...Ինչո՞ւ է գուլալ քո ջուրը	84
...Անտարի ծառերը երկար են ապրում	85
Իղձ	86
...Օրինիր ինձ, մայրիկ	87
Մի հուսահատվիր	88
Լեռները	89
Դայրենի օջախ	90
Մեր հանդերում մնացին	91
Դեռ պիտի խոսի	92
Սարի լանջին	93
Ինչո՞ւ ուշացա	94
Դու երամի տուր	95
Բանաստեղծ-զինվորին	96
Դրոշակը	97
...Սիեն փոքրորկից	98
...Թեև ծերացած ծառ եմ ես	99
Ստերմություն	100
Փոյք չէ	101
...Երբ իմ վաստակած	102
Իմ օրվա խորհուրդը	103
Թուփը	104
Երևանյան երեկո	105
Ծաղի պես	106
Անձահություն	107
...Ստվերս ինձնից	108

Եսմիս Թեզաւրյան

Երբ լրում է	109
Սահյանական	110
Նվիրում	111
Պատասխան	113
Լեռան կանչով	114
Ուշացած խոստովանություն	115
... Չես սփոփել	116
Դու ինձ համար	117
Սպասում	118
... Ծերացած ծին	119
... ճանապարհ հարք	120
... Մի ծեղբն, - ասում են, -	121
... Ցավ չունես, սակայն	122
... Գետն ու քարափը	123
... Ախ, մանկան պես	124
... Եկած ծյան վրա	125
Պարզ ու շիտակ	126
Ես արցախցի եմ	127
Պատգամ	128
Մանուշակ	129
Արցախյան աշունը	130
... Դու իմ սիրուց մսար	131
... Ես միշտ վաղվա լավի հույսով	132
... Քայլեցիր, անդադար քայլեցիր	133
... Ծովափի ավագներն օրնիբուն	134

Հայաս և սեր

... Նոր էր անտառը բողոքակալում	135
... Թե ուրիշ տակի ժայռաքրերը	136
... Վատ քան չեմ արել	137
... Տրտնջում է որսորդը ծեր	138
... Ասում եմ հողում	139
Առվի լեզուն	140
Օրը	141
Զգովշ վարվեցեք	142
Դուս տվեց	143
... Երբ ուրս հանկարծ	144
... Թե ծովը թեզ շատ է հուզում	145
... Առվից է զետը	146
... Ամենքի մոտ չէ	147
... Լեռների վլա	148
Սիամ չմարի	149
Ծովի ափեր	150
... Ցավքեր, որ եկաք շատ հեռուներից	151
Մադի՛ր, անձրև	152
Ուշացած հովեր	153

Եռնեստ Սամբուրի Բեգլարյան
ՊԱՎԱՏ ԵՎ ՍԵՐ
(բանաստեղծություններ)
Երևան - 2006 թ.

Бегларян Эрнест Сантуроевич
ВЕРА И ЛЮБОВЬ
стихи
(на армянском языке)
Ереван - 2006 г.

Էջաղբումը՝ Ի. Աղայանի
Ծարվածքը՝ Ա. Բարսեղյանի

«Գրական հայրենիք» հրատարակչություն
Երևան, Խահական փ., 28

Տպաքանակը՝ 300 օրինակ
Գինը՝ պայմանագրային

«Դիզակ պյուս» ՍՊԸ տպարան

ԵՌԱԵՍ
ԲԵԳԼԱՐՅԱՆ

...Այսպես հազար ու մի
Տեսչ ու երազ ունի,
Կունչ ու մուրազ ունի
Մարդը լեռան,
Որ կրաքալ է հավելու
Կյանքի այս լեռներին,
Բայց լեռներն իրենց
Բախտը՝ երան...